BẠCH VIÊN TÔN CÁC

KỊCH THƠ

LÊ THỊ DIỆM TẦN

DẪN NHẬP

BẠCH VIÊN TÔN CÁC được viết dựa theo tập kịch thơ TỈNH TRONG GIẤC MỘNG của cố thi sĩ Tâm Trí Lê Hữu Khải.

TỈNH TRONG GIẤC MỘNG đã được trình diễn tại nhà hát lớn thành phố Huế liên tiếp trong 3 ngày vào giữa thập niên 1960 và đã được rất nhiều khán giả hâm mộ.

Hiện nay TỈNH TRONG GIẤC MỘNG đã bị thất lạc.

Những câu thơ trong BẠCH VIÊN TÔN CÁC viết bằng nét đậm là những câu thơ mà tôi còn nhớ lại và trích từ TỈNH TRONG GIẤC MỘNG.

BẠCH VIÊN TÔN CÁC là một câu chuyện cổ, dựa vào ”Viên thị truyện” của Cố Quýnh đời Đường, Trung quốc, nói về vượn trắng Bạch Viên, sống lâu trong khung cảnh ngôi chùa, hằng đêm lắng nghe tiếng kinh kệ, sau đó được hóa dạng thành người con gái đẹp, sống đời vợ chồng với chàng thư sinh Tôn Các trong mối tình thanh cao.

Vì bùa chú của Nhàn Văn, nàng bị hóa thành vượn lại, chia lìa cùng Tôn Các và 2 con.

Về sau, nàng lại được thành Tiên.

Đan Mạch, mùa xuân 2017

Lê thị Diệm Tần

Màn 1

Rừng sâu - Lão Đạo sĩ - Bạch Viên hóa thành người.

Cảnh rừng sâu, cây cỏ xanh tươi, hoa nở rộ, cây lựu đơm bông, hoàng mai chớm nụ, chim muôn ríu rít chuyền cành, đàn bướm bay nhẹ nhàng đôi cánh sắc…Thác nước đàng xa trải dòng nước bạc chảy luân lưu, vang vọng tiếng ầm ầm…

Mặt trời đã chếch về Tây, vùng ánh sáng cuối ngày nhuộm đỏ cảnh rừng sâu, nước bạc. Từ trong am mây của lão đạo sĩ, vang vọng tiếng kinh cầu…Một bóng trắng núp đằng sau cây cổ thụ gần đó lắng nghe:

Đêm đêm vượn trắng hiện về,

Nghiên mình cổ thụ đê mê lặng hồn,

Buồn vì kiếp súc sinh ngang trái,

Say theo lời Phật dạy từ bi,

Lắng nghe vẳng tiếng lời kinh,

Chuông đưa thánh thót, mỏ về nhất như,

Hồn hoang một bước lạc loài,

Rừng sâu đứng đợi hết ngày oan khiên…

Lão đạo sĩ xuất hiện, tay cầm tràng hạt

Lão đạo sĩ:

Này Bạch Viên, con vẫn còn đứng đó?

Bạch Viên gật đầu.

Lão đạo sĩ:

Con vẫn còn mong muốn làm người?

Bạch Viên gật gật đầu.

Lão đạo sĩ:

Ham chi một kiếp làm người,

Chưa sinh đã khổ thác rồi còn đâu,

Lão, Bệnh, Tử nhịp cầu oan trái,

Vòng luân hồi quằn quại tấm thân run,

Chi bằng con sống kiếp này,

Thân mang áo thú, hồn là tiên, thiên,

Rừng sâu năm tháng tiêu diêu,

Đói ăn rau trái, khát tìm suối trong,

Đêm đến con về nghe kinh Phật,

Đấng Từ Bi dẫn dắt về sau,

Năm tàn…tàn cuộc bể dâu,

Con về hoàn nguyện tâm an vĩnh hằng…

Bạch Viên lắc đầu.

Lão đạo sĩ nhíu mày:

Con nhất quyết muốn làm người?

Bạch Viên núi áo đạo sĩ gật gật đầu.

Lão đạo sĩ:

Ta đã nhiều lần khuyên bảo,

Làm người ư? Con vẫn muốn làm người?

Bạch Viên quỳ xuống, chấp tay, sa nước mắt.

Lão đạo sĩ bước lui, niệm Thần Chú, một tay bắt ấn, một tay dùng chuỗi hạt gõ lên đầu Bạch Viên.

Lão đạo sĩ:

Này đây con đã là người,

Sống theo Phật dạy, nhớ lời ta khuyên!

Bạch Viên rùng mình đứng dậy, hóa thành một người con gái xinh đẹp, sờ lên mặt mũi, ngắm nghiá tay chân mình, xong cảm tạ lạy xuống chân lão đạo sĩ, rồi chạy biến vào rừng.

Lão đạo sĩ trầm ngâm:

Sáu nẻo luân hồi chưa cạn lối,

Ta làm ơn hay làm hại một linh hồn?

Thưa rằng ai đó cao minh,

Mà dang tay đỡ cánh bèo nước trôi!.

Màn 2

Bạch Viên hội ngộ Tôn Các

Tôn Các thong dong, lưng mang túi sách, bước vào sân khấu.

Tôn Các:

Ồ đây cảnh đẹp thần tiên,

Ngày xuân nắng ấm đan cành lá,

Hoa rừng nở rộ bướm ong qua,

Kìa cây cổ thụ đang tỏa bóng,

Nọ gốc bách tùng lá xanh tươi,

Chim muôn thánh thót chuyền cành,

Xa xa suối bạc bên ghềnh đá,

Đổ nước về ngàn, ầm ỉ khúc trường ca..

Chợt nghe tiếng động nho nhỏ, Tôn Các nhìn lui, giật mình thấy Bạch Viên.

Tôn Các:

Nàng là ai, tiên nữ?

Giữa rừng sâu bổng chốc hiện hình?

Bạch Viên đứng lặng, không trả lời.

Tôn Các:

Nàng là ai, hãy nói,

Cho ta được rõ gốc nguồn?

Bạch Viên vẫn đứng lặng, không trả lời.

Tôn Các bước lên:

Nàng là Tiên nữ rừng sâu,

Ngàn năm đá núi sững sờ,

Tóc mây nhạc nắng gió ngàn ngẩn ngơ?

Bạch Viên nhỏ nhẹ lên tiếng, thanh âm dịu dàng thánh thót

Bạch Viên:

Em là cánh én lạc bầy,

Tôn Các:

Thì anh mây trắng cho nàng bay ngang.

Bạch Viên:

Em là chút nắng lạc loài,

Tôn Các:

Anh xin sưởi ấm tháng ngày hư vô.

Bạch Viên:

Em là bướm trắng bơ vơ,

Tôn Các:

Anh làm hoa cúc đợi chờ bướm qua.

Bạch Viên:

Em là chiếc lá lìa cành,

Tôn Các:

Anh xin làm gió dang tay ôm nàng.

Bạch Viên cười nho nhỏ, vẫn còn e ngại.

Tôn Các:

Anh là Tôn Các thư sinh,

Tay mang túi sách kíp về dự thi,

Về đây gió bạt kinh thành,

Vàng son núi đá mộng vàng thiên thu,

Em bước đến xanh tình mây nước,

Ngạt ngào hương bát ngát tình anh,

Anh về dựng chốn Thiên Đường,

Ngàn năm giữ một dáng hình Tiên nương,

Bạch Nương em hãy từ đây…

Bạch Nương ngập ngừng:

Ố, anh, Tôn Các tiên sinh,

Bỗng đâu, mà ở, chốn này, gặp anh!

Tôn Các:

Vâng, em tiên nữ Bạch Nương,

Áo em trắng cả góc trời,

Tình anh biển rộng bốn bề sơn khê…

Màn 3

Ngôi nhà nhỏ trong rừng sâu của Bạch Nương Tôn Các - Nhàn Văn đến thăm - Bạch Nương uống nhầm bùa của Nhàn Văn hóa thành vượn lại

Mái nhà tranh dựa lưng vào con suối nhỏ, khói lên mỗi buổi chiều.

Nhà tranh mái lá phên che,

Hàng cây liễu biếc soi dòng nước,

Chiếc cầu thiên lý đưa về núi xa,

Nơi đây cuộc sống hiền hòa,

Mai chiều khói tỏa ấm êm tình người,

Hai con Biên, Lượng lớn khôn,

Theo cha học đạo, đở tay mẹ hiền,

Tháng ngày ngày tháng trôi xuôi,

Thuyền neo bến đậu, nước về sông xanh…

Ở mái hiên nhà có bộ bàn ghế gỗ mộc mạc, Tôn Biên, Tôn Lượng ngồi học bài.

Tôn Lượng:

Nhân chi sơ tánh bổn thiện,

Nhân chi sơ tánh bổn thiện,

Học xong rồi ra suối tắm nghe anh!

Tôn Biên:

Ừ, học xong, ta ra suối tắm,

Lên đồi sim hái trái nhe em!

Chợt đầu xa có một người đi đến.

Tôn Biên:

Ồ em, có người đi lại phía nhà ta…

Nhàn Văn xuất hiện.

Nhàn Văn:

Chào hai cháu, là ai, ở chốn này?

Đâu là cha mẹ?

Tôn Biên:

Cháu Tôn Biên, em là Tôn Lượng,

Bác là ai?

Cha mẹ cháu vườn sau..

Tôn Biên, Tôn Lượng chạy vào tìm cha mẹ.

Tôn Các, Bạch Nương bước ra.

Tôn Các:

Ồ, lạ lùng thay ai đó?

Nhàn Văn:

Tôn Các anh? Tôi Nhàn Văn ngày trước,

Đã tám năm trời, mới gặp lại anh.

Đôi bạn bước tới, ôm chầm lấy nhau.

Tôn Các:

Vâng tôi Tôn Các, vợ hiền Bạch Nương.

Bạch Nương cúi đầu chào, e ngại đi vào lấy nước.

Nhàn Văn nhìn theo, hơi nhíu mày.

Tôn Các, Nhàn Văn đến ngồi ở bàn.

Nhàn Văn:

Tôi nay ở tại đô thành,

Về quê lạc bước,

Chợt thấy nhà tranh khói tỏa…

Tôn Các:

Kỳ thi Đình dạo đó,

Đường về kinh tôi lạc bước chốn này,

Duyên tình gặp được Bạch Nương,

Cùng nàng dệt mộng quên ngày tháng xưa.

Nhàn Văn:

Vâng, cuộc sống thần tiên,

Anh có nhớ chút gì quê cũ?

Tôn Các mơ màng:

Ồ, tôi cũng nhớ, thưa anh,

Ngôi nhà xưa xanh mát hàng cau,

Chiếc thuyền nhỏ đưa người qua xóm thượng,

Chợ nhóm đầu đình, cây đa cuối ngõ,

Con đường đất vòng quanh luống ruộng,

Chú trâu đen, nằm vũng nước, giữa trưa,

Đêm trăng rằm, gái trai hò giả gạo,

Nếp ân tình, kiếp sống quê xưa…

Nhàn Văn:

Anh có nhớ bạn hiền?

Tôn Các:

Vâng, tôi nhớ, bạn mình Quang, Toản,

Và thầy xưa, đạo mạo áo the thâm…

Nhàn Văn:

Sao anh ở lại chốn này?

Tôn Các:

Bạch Nương thích sống chốn này,

Hoa rừng, hạt nội, đã là thân quen.

Tôi cũng thích rừng sâu tĩnh mịch,

Giọt mưa rơi trên mỗi lá cây ngàn,

Chú thỏ trắng, sáng mai, gặm cỏ,

Chị nai vàng, ngơ ngác, bóng trăng khuya!

Bạch Nương bước ra mời nước, rồi ngập ngừng bước vào nhà.

Nhàn Văn nhìn theo.

Tôn Các trầm ngâm.

Một lúc lâu.

Nhàn Văn:

Anh ạ, chỗ thân tình,

tôi muốn nói,

Tôi thấy sao lạ quá,

Dáng vẻ chị nhà..

Tôi chắc lắm anh ơi,

Chị ở núi rừng,

Chẳng phải Tiên nương,

…mà chính là thú vật,

mang hình người…

Tôn Các tái xanh, sửng sờ đứng dậy, lại ngồi xuống.

Tôn Các:

Kìa anh, sao dám nói?

Nhàn Văn:

Không, tôi tin chắc lời mình,

Thật hư, hư thật, lẻ trời biết ngay.

Tôn Các:

Tôi không được rõ ngọn nguồn,

Tôi nghĩ nàng là Tiên.

Nhàn Văn quả quyết lắc đầu.

Tôn Các choáng váng, gục xuống bàn.

Đêm hôm sau, Nhàn Văn ngồi một mình ở bộ bàn gỗ ngoài hiên nhà, Bạch Nương tay ôm bụng, lảo đảo bước ra.

Bạch Nương:

Ôi đau quá.

Chỉ vào Nhàn Văn:

Ồ, ông kia, kẻ sát nhân hung ác,

Duyên cớ gì giết chết đời ta?

Duyên cớ gì muốn ta về kiếp thú?

Hại con ta, tuổi nhỏ tội tình chi?

Người! vô minh, lầm lạc..

Đi đi,

Chạy trốn khỏi rừng khuya,

Khuất mắt ta,

lòng ta đang cuồng loạn!

Nhàn Văn run sợ, bước thụt lùi, rồi quay lưng bỏ chạy vào rừng.

Bạch Nương còn lại một mình, rên rỉ:

Ôi đau quá, đau quá…

Tôn Các kịp xuất hiện, đở lấy Bạch Nương.

Tôn Các:

Ồ, Bạch Nương, em làm sao thế?

Bạch Nương thổn thức:

Em uống nhầm…bùa độc của Nhàn Văn.

Tôn Các hoảng hốt:

Bùa độc? Nhàn Văn?...

Có cách gì không? Cứu chữa?

Bạch Nương:

Bùa đã ngấm vào trong xương tủy,

Máu em giờ sôi sục cháy buồng tim…

Bên ngoài trời bỗng nổi cơn giông tố, chớp sáng lòa không gian từng đợt, chốc chốc lại tối thui. Sấm nổi lên, ầm ầm dữ dội.

Tôn Các dìu Bạch Nương ngồi xuống.

Tôn Các:

Ồ em hởi, xin em đừng nói,

Còn anh đây, muôn kiếp ở bên nàng!

Bạch Nương:

Ruột gan em quặn thắt.

Tôn Các sa nước mắt, ôm chặt Bạch Nương:

Tôn Các:

Không, không, em hởi Bạch Nương,

Cho anh đánh đổi cuộc đời…

Chớp sáng lòa không gian liên tục.

Bạch Nương:

Ồ nóng qúa, lửa tinh cầu thiêu đốt,,

Và ngoài kia ngàn vạn cánh sao rơi,

Anh hởi anh, lòng em muôn thuở,

Xác thân này rồi cũng sẽ tro than!

Tôn Biên, Tôn Lượng!…

Trời bỗng mưa xối xả, gió ầm ầm…

Bạch Nương cào cấu thân mình, rồi vùng dậy, chạy ra ngoài..

Tôn Các chạy theo:

Bạch Nương em, dừng lại..! Bạch Nương!

Nhưng chỉ thấy một bóng vượn trắng khuất trong núi rừng…

Màn 4

Tôn Các đem hai con rời khỏi rừng sâu - Tôn Các thương nhớ Bạch Viên - Bạch viên hóa Tiên bay lên trời

Tôn Các lưng mang túi xách, tay dắt hai con bước đi.

Tôn Các ngậm ngùi nhìn cảnh núi rừng trùng điệp:

Buổi tiễn đưa nghìn trùng xa cách,

Từ đây thương nhớ biết về đâu!

Tôn Biên:

Con nhớ mẹ,

Mẹ đâu rồi, cha ơi,

Vì sao ta phải bỏ nhà ra đi?

Tôn Lượng khóc lóc:

Mẹ ơi, con nhớ mẹ,

Con đói lắm!

Tôn Các:

Vâng con mệt lắm rồi,

Trời đã tối, ta dừng chân lại,

Để cha tìm hốc đá nghỉ ngơi!

Tôn Các loay hoay trải mền lên hốc đá, để hai con nằm xuống.

Nhìn sau lưng, bỗng thấy chuối, và bóng vượn trắng lẩn vào rừng sâu.

Tôn Các:

Mẹ không còn, cha đem con về quê cũ,

Mái nhà ta, gởi lại gió trăng ngàn,

Còn chi nữa, mộng vàng tàn tạ,

Nhớ thương làm tan rã tâm tư.

Có tiếng thở đều của hai trẻ, Tôn Các đắp thêm mền cho hai con, rồi đứng dậy.

Tôn Các:

Phút còn đó, phút đâu chẳng thấy,

Em ơi em sóng dậy ngàn phương,

Tình ta trăm nhớ ngàn thương,

Tỉnh mê một giấc hoàng lương ngậm ngùi,

Hay giấc mộng canh dài chưa tỉnh,

Mộng ngày xưa hay mộng chính ngày nay,

Bướm là Trang, Trang hóa bướm ai hay,

Vó câu thoáng trăm năm là huyễn mộng,

Bầu trời sáng rực, có bóng Bạch nương là một tiên nữ áo trắng đứng trên cao nhìn xuống, vẫy tay chào, rồi bay lên trời

Tôn Các:

Nhưng chân thật mối tình ta đang sống,

Bao năm rồi lay động gốc tâm tư,

Tình không biên giới chân hư,

Tỉnh trong giấc mộng nghìn thu ngậm ngùi.

Bạch Nương em, chầm chậm đợi anh cùng!

Màn hạ

(Ghi chú: Những câu thơ nét đậm là của cố thi sĩ Lê Hữu Khải trong vở kich thơ ”Tỉnh trong giấc mộng” viết khoản năm 1965 đã thất lạc)